

Schriftelijke inbreng 50PLUS nav het wetsvoorstel Wijziging van de Wet publieke gezondheid vanwege het opnemen daarin van een gemeentelijke taak om prenataal huisbezoek te verrichten, teneinde zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie te ondersteunen.

De leden van de 50PLUS fractie hebben met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel Wijziging van de Wet publieke gezondheid, hebben het wetsvoorstel zorgvuldig bestudeerd en begrijpen de doelstelling van het wetsontwerp maar hebben nog een aantal aanvullende vragen.

De voorgestelde wetstekst gaat uit van de definitie van “zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie”.

In de Memorie van Toelichting¹ wordt de term kwetsbare situatie uitgelegd als tijdens de zwangerschap ontstane omstandigheden – of signalen hiervan – optreden die een negatieve impact hebben op het ongeborn kind. Gedacht moet worden aan onder andere stress bij de ouders als gevolg van meer armoede, psychische problematiek van de ouders, verslavingsproblematiek zoals roken en alcoholgebruik.

Nadrukkelijk wordt hier gesproken over ouders, dus inclusief de vader c.q. de levenspartner. Het is de leden van 50PLUS niet geheel duidelijk welk causaal verband bestaat tussen de gezondheidstoestand van het ongeborn kind en een vader of levenspartner die tijdens de zwangerschap van zijn vrouw of levensgezellin alcohol gebruikt of rookt, hoe ongewenst dat wellicht ook voor zijn eigen gezondheid mag zijn. Kan de Staatssecretaris dit nader duiden?

In het wetsvoorstel zelf wordt niet eenduidig aangegeven om welke groep zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie het nu daadwerkelijk gaat. Deze leden vragen zich af of niet gevaar bestaat dat door een zo ruime formulering en interpretatie van het begrip kwetsbare situatie de kans bestaat dat gemeenten te snel kunnen overgaan tot het afleggen van prenatale huisbezoeken waardoor inbreuk ontstaat op het recht op privéleven. Kan de Staatssecretaris hier nog eens op reflecteren en aangeven in welke gevallen zo'n prenataal huisbezoek daadwerkelijk gewenst is?

In hoeverre meent de Staatssecretaris dat de normale “medische” zwangerschapsbegeleiding door de daarvoor aangewezen professionals tekort schiet indien het gaat om zwangere vrouwen die tijdens hun zwangerschap alcohol, drugs of medicatie gebruiken of lijden aan onderliggende kwalen zoals obesitas of ondervoeding.

Ligt het niet in de lijn der verwachting dat zo'n zwangere vrouw eerder geneigd is de adviezen van professionals waarmee ze in veel gevallen een vertrouwensband opbouwt ter harte neemt dan van degene die een prenataal huisbezoek aflegt? Graag een onderbouwing waarom de Staatssecretaris meent dat het afleggen van prenatale huisbezoeken effectiever zullen zijn dan de reguliere begeleiding van een zwangere door professionals.

Het mag verondersteld bekend te zijn dat een niet onbelangrijk gedeelte van de groep kwetsbare zwangere vrouwen bestaat uit jonge, al dan niet alleenstaande

¹ Memorie van Toelichting wetsvoorstel 35.593, pagina 1 vergaderjaar 2020-2021

vrouwen met een migratie achtergrond. Deze specifieke groep is moeilijk te identificeren en nog moeilijker te benaderen. Hoe denkt de staatssecretaris in de praktijk toegang te krijgen juist tot deze zeer kwetsbare groep die mogelijk met veel wantrouwen, vanwege onbekendheid met de Jeugdgezondheidszorg, daar tegenaan kijkt? Zal ook een partner van de zwangere niet snel een gevoel van ongewenste inmenging van buitenaf ervaren en zo ja hoe kan dit worden voorkomen?

Graag vernemen de leden van 50PLUS op welk tijdstip in de zwangerschap de voorgestelde interventie van het prenatale huisbezoek dient plaats te vinden. In de Memorie van Toelichting wordt gesteld dat voor een gezonde ontwikkeling van het nog ongebooren kind het van cruciaal belang is dat het kind een goede start maakt in de eerste 1000 dagen en het daarom uitermate belangrijk is om risicofactoren al in een vroeg stadium te onderkennen en positief te beïnvloeden.

Daaruit zou mogelijk kunnen volgen dat zodra de zwangere bekend is met de zwangerschap – veelal na één of twee maanden – noodzakelijke begeleiding voor de kwetsbare zwangere gestart zou moeten worden.

Maar hoe verhoudt zich dit met het juridisch bepaalde 24 wekenmoment in de zwangerschap. Tot die tijd kan een zwangerschapsonderbreking overwogen worden en eventueel plaatsvinden.

In het wetsvoorstel zelf noch in de Memorie van Toelichting wordt melding gemaakt of het al dan niet wenselijk is om eerst na ommekomst van de termijn van 24 weken met de benodigde begeleiding in de vorm van prenatale huisbezoeken te starten of juist in een zo vroeg mogelijk stadium van de zwangerschap in belang van de gezonde ontwikkeling van het ongebooren kind.

De leden van de 50PLUS fractie vernemen graag vanaf welk moment in de zwangerschap de mogelijke interventie van de JGZ volgens de staatssecretaris gewenst is. Onderschrijft de staatssecretaris de mening van deze leden dat via JGZ nimmer enige druk mag worden uitgeoefend op de zwangere om al dan niet over te gaan tot afbreking van een zwangerschap?

De staatssecretaris heeft naar aanleiding van vragen omtrent het recht op privacy van de betrokkene(n) nadrukkelijk geantwoord dat geen gegevens mogen worden gedeeld anders dan met toestemming van de betrokkene(n).

Begrijpen de leden van 50PLUS het goed dat indien de zwangere in een kwetsbare positie niet nadrukkelijk toestemming geeft aan de professionals (artsen, verloskundigen) om gegevens omtrent haar privé situatie – niet zijnde medische gegevens – te delen met de zorgdomeinen binnen de gemeenten, deze ook niet worden doorgegeven ook al is het leven van het ongebooren kind in gevaar?

In hoeverre is het een taakverzwaring voor professionals om het gesprek met de zwangere in een kwetsbare positie aan te gaan omtrent de JGZ? Zien zij dit zelf als een extra belasting? Graag een reactie van de staatssecretaris.

Tot slot vragen deze leden zich af gelet op de huidige kwetsbare situatie in de Jeugdbescherming² waar zich structurele problemen voordoen waaronder een tekort aan goed hulpaanbod of deze toegevoegde nieuwe taak in de praktijk ook daadwerkelijk de effectiviteit teweeg zal brengen zoals voorliggend wetsvoorstel beoogd.

Hoe denkt de minister op korte termijn structurele problemen in de reeds bestaande hulpverlening op te lossen?

² Nieuwsbericht d.d. 5 juli 2021 “Situatie in de jeugdbescherming: verbeterd maar nog steeds kwetsbaar”
Website Ministerie VWS Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd